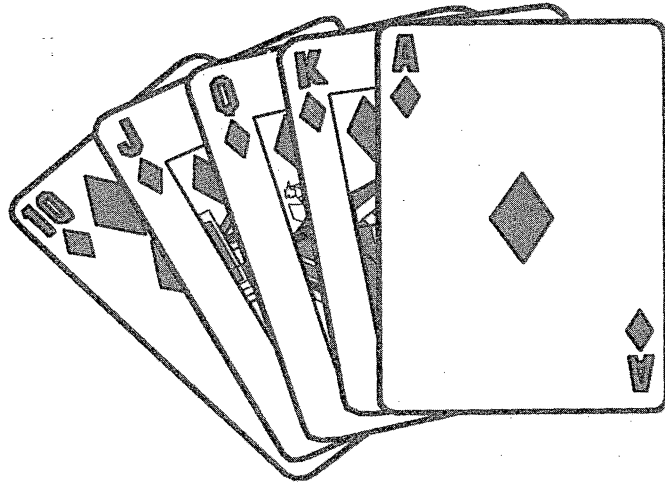

ตลาดซื้อขายล่วงหน้า : บ่อนการพนันหรือหลักประกันของเกษตรกร

บุญกิจ ว่องไวกิจไพศาล

ข้าวใหญ่ที่เกิดขึ้นทุกปี และจะเกิดขึ้นตลอดกาลนานสำหรับประเทศไทยคือ **ราคาพืชผลตกต่ำ เกษตรกรรวมตัวเรียกร้องรัฐบาลให้ช่วยเหลือรับซื้อพืชผลในราคาประกัน ช่วยยืดอายุหนี้กับ ธกส. ฯลฯ ขณะที่ผู้บริโภคและโรงงานผลิตก็ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลกำหนดราคาสินค้าทางการเกษตรด้วยการกล่าวหาว่า มีราคาแพงและขาดแคลนในบางฤดูกาล** ทำให้ไม่สามารถทำการผลิตผลผลิตของตนต่อไปได้ เนื่องจากขาดแคลนวัตถุดิบต้องให้มีการนำเข้าเสรีจากนอกประเทศ เชื่อว่าประชาชนชาวไทยเราคู่กันเคยกับชาวเหล่านี้ จนกลายเป็นความเคยชิน และไม่รู้สิทธิในฐานะไม่กระทบกับเราโดยตรง ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็นเพราะสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นทุกเดือนทุกปี หมุนเวียนกันไป จากผลผลิตทางการเกษตรหนึ่งไปยังผลผลิตอื่นแล้วแต่ว่าตรงกับฤดูกาลของพืชผลใด

ถ้าเราจะหาต้นเหตุของปัญหาดังกล่าว เชื่อได้ว่ามีการศึกษาเรื่องเหล่านี้อย่างมากมายจนไม่เหลือข้อสงสัยใด ๆ ให้นักวิจัยทำการศึกษาได้อีกแล้ว ทั้งนี้เราอาจสรุปปรวมความได้ว่า พืชผลทางการเกษตรเกือบทุกชนิดต้องทำการ

ผลิตตามฤดูกาล จำนวนผลผลิตที่ได้มาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความปรารถนาของดินฟ้าอากาศซึ่งหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามสภาพภูมิอากาศของแต่ละช่วงเวลา อย่างดีที่สุดที่จะบรรเทาปัญหาได้ แม้ว่าจะไม่ใช่แก้ปัญหาดังทั้งหมด ก็คือการใช้เทคโนโลยีทางการเกษตรใหม่ ๆ ที่ช่วยให้สามารถเปลี่ยนแปลงการให้ผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดเกิดขึ้นนอกฤดูกาลจากที่ควรจะเป็นตามธรรมชาติ ดังเช่น มะม่วงที่มีผลผลิตเกือบตลอดปี หรือการปลูกข้าวนาปรัง เป็นต้น ถ้าจะถามว่า การดำเนินการดังกล่าวเพียงพอแล้วหรือยัง เราคงตอบโดยไม่ต้องลังเลใจว่ายังห่างไกลจากที่ต้องการอย่างมาก เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ยังต้องเสี่ยงกับความผันผวนของราคา ขณะที่อุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยปัจจัยการผลิตที่เป็นพืชผลทางการเกษตรก็ยังคงเสี่ยงกับต้นทุนทางการผลิตอยู่ อีกทั้งยังต้องเป็นห่วงอยู่กับการต้องแสวงหาทางที่จะกักตุนพืชผลที่เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญของตนให้มีเพียงพอสำหรับดำเนินการผลิตทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงนอกฤดูกาลของผลผลิตดังกล่าว

ถ้าเราจะแยกปัญหาและผลกระทบดังกล่าวให้เห็นชัดเจนขึ้น เราคงกล่าวได้ว่า มีผู้ที่ประสบกับปัญหาอยู่สองฝ่ายคือ เกษตรกรผู้ผลิต กับผู้บริโภคโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้พืชผลทางการเกษตรเป็นปัจจัยการผลิตหลัก ในส่วนของเกษตรกรผู้ผลิต ปัญหาหลักที่กลุ่มคนเหล่านี้ต้องเจออยู่ตลอดคือ การที่มีต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างคาดการณ์ได้ ในขณะที่ผลผลิตที่จะได้รับไม่อาจคาดการณ์ได้ ต้องบนบานกับฟ้าดินให้เป็นใจช่วยให้ได้ผลผลิตตามจำนวนที่ต้องการ ซึ่งภาครัฐก็พยายามเข้าช่วยเหลือในส่วนนี้ด้วยการส่งเสริมเกษตรกรให้มีความรู้วิธีการเพาะปลูกที่ถูกหลักวิชาการ เลือกพันธุ์ที่ให้ผลตอบแทนสูง จัดระบบชลประทานที่ดี ผลที่ได้ก็น่าจะเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่ปัญหาที่หนักมากกว่าเรื่องจำนวนผลผลิตคือ ราคาของผลผลิตที่เกษตรกรจะได้รับเมื่อต้องนำผลผลิตของตนออกสู่ตลาด แน่นอนว่าเมื่อการผลิตทางการเกษตรเป็นเรื่องของฤดูกาล ผลผลิตที่ได้ก็จะขึ้นไปตามฤดูกาลซึ่งมักจะขาดแคลนในช่วงเวลาที่สินค้าอากาศไม่เหมาะกับการผลิต และประดังออกมาจนล้นตลาดในช่วงที่สภาพภูมิอากาศเป็นใจ ราคาของพืชผลทางการเกษตรจึงผันผวนไปตามฤดูกาลและสภาพของสินค้าอากาศในแต่ละปี ดังเช่น มะนาว ซึ่งมีราคาตั้งแต่ 5 ผลบาท จนถึงผลละ 8 บาท เป็นต้น ถ้าจะเทียบเป็นเส้นกราฟราคาแล้ว สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมะนาวก็อาจมีความรู้สึกเหมือนสวรรค์กับนรกทีเดียว ทางแก้ไขที่ผ่านมาสำหรับเกษตรกรคือ การพยายามทำการเกษตรนอกฤดูกาล เพื่อให้ตนเองสามารถขายผลผลิตในช่วงเวลาที่ราคาในตลาดสูงสุด แต่นั่นก็เป็นทางออกที่เปิดให้เฉพาะกับเกษตรกรที่มีทุนรอนเพียงพอ มีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ กล้าเสี่ยงและอยู่ในบริเวณที่มีระบบการจัดการด้านชลประทานที่ดีพอเท่านั้น ส่วนเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไม่อยู่ในกลุ่มคนเหล่านี้ ดังนั้นจึงต้องทำการปลูกพืชผลตามฤดูกาลธรรมชาติ ด้วยการพยายามทำเต็มความสามารถที่ตัวเองมีอยู่ และหวังว่าเมื่อได้ผลผลิตออกมาแล้วจะสามารถขายได้ราคาดี สิ่งที่มีมากขึ้นกับเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ

อาจเรียกว่าสวรรค์ล่ม กล่าวคือ อาจเจอกับความผันผวนของสภาพอากาศ สินค้าไม่เป็นใจ ทำให้ไม่ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ ที่น่าหนักใจมากกว่าคือ สินค้าอากาศเป็นใจ ผลผลิตได้มากอย่างที่ถึงความหวังไว้ทุกอย่าง แต่ราคาพืชผลตกต่ำจนในบางครั้งถึงกับไม่คุ้มกับต้นทุนที่ลงทุนลงแรงไป ผลที่ตามมาคือ เกษตรกรจำนวนมากที่ทนรับกับความไม่แน่นอนดังกล่าวได้ ต้องหนีออกจากปัญหาดังกล่าว ด้วยการอพยพออกจากภาคการเกษตรเข้าไปเสี่ยงโชคตามเมืองใหญ่ ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่พึงปรารถนามากมาย

ในส่วนของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ต้องใช้ผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยการผลิตหลัก สิ่งที่ต้องเผชิญอยู่คือความไม่สม่ำเสมอในอุปทานของปัจจัยการผลิต โดยในบางช่วงของปีจะมีพืชผลที่ต้องการใช้เสนอสนองอยู่อย่างเหลือเฟือ ขณะที่บางช่วงก็เกือบหาไม่ได้เอาเลย ในทางปฏิบัติที่อุตสาหกรรมเหล่านี้ใช้อยู่เป็นไปไม่ได้สองแนวทาง แบบแรกคือ การกักตุนพืชผลที่เป็นปัจจัยการผลิตดังกล่าว ด้วยการระดมซื้อพืชผลจำนวนหนึ่งที่เพียงพอต่อการใช้ตลอดปีเอาไว้ในช่วงเวลาที่มีราคาต่ำ อุปสรรคคือพืชผลบางชนิดไม่สามารถเก็บไว้ได้นานหรืออาจต้องใช้ต้นทุนในการเก็บรักษาสูงมาก แนวทางแบบที่สองคือ การเร่งระดมผลิตในช่วงที่มีพืชผลดังกล่าวออกมาเสนอขายจำนวนมาก และปิดโรงงานในช่วงที่ไม่มีปัจจัยการผลิต ตัวอย่างที่เห็นชัดคือ โรงงานน้ำตาล ทั้งสองแนวทางนี้ถ้าเรวิเคราะห์ด้วยหลักการทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ถือว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมอย่างไม่มีประสิทธิภาพทางการผลิตเท่าที่ควรนัก แต่ถ้าอุตสาหกรรมดังกล่าวจะพยายามดำเนินการไปตลอดปีแล้ว สิ่งที่จะต้องประสบคือการไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้เลย เพราะราคาของปัจจัยการผลิตจะผันแปรไปตามฤดูกาลของพืชผลที่เป็นปัจจัยการผลิตหลัก ดีที่ว่าอุตสาหกรรมบางอย่างสามารถทดแทนปัจจัยการผลิตเหล่านี้ได้ในบางระดับ เช่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่อาจทดแทนกากถั่ว

เหลือด้วยปลาปน หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่มีราคาถูกกว่าในช่วงเวลานั้น ๆ เป็นต้น

แนวทางที่เราใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันพอแยกได้เป็นสองแนวทาง แนวทางแรกคือ การพยายามศึกษาค้นคว้าวิจัยเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตรให้สามารถปลูกพืชผลได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้อย่างน้อยก็เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีงานทำตลอดปี อันนำไปสู่รายได้ที่สูงขึ้น โดยมีแรงจูงใจอยู่ที่ว่า พืชผลนอกฤดูกาลมักมีราคาสูงกว่าในฤดูกาล อุปสรรคสำหรับแนวทางนี้คือ ไม่ใช่พืชผลทุกชนิดจะใช้แนวทางดังกล่าวได้ อีกทั้งการปลูกจะต้องกระทำในพื้นที่ที่มีการจัดระบบชลประทานที่ดีพอ และเกษตรกรผู้ปลูกจะต้องมีทุนรอนมากพอ และที่ผ่านมามีพืชผลที่ให้ผลนอกฤดูกาลก็มีคุณภาพต่ำกว่าพืชผลที่ให้ผลตามฤดูกาลอยู่บ้างไม่มากนักน้อย ท้ายที่สุด เมื่อการผลิตนอกฤดูกาลได้มีการดำเนินการอย่างแพร่หลาย ราคาของพืชผลดังกล่าวก็เริ่มลดต่ำลง จนเป็นที่สงสัยว่าจะคุ้มกับต้นทุนที่สูงกว่าดังกล่าวหรือไม่ สำหรับแนวทางแบบที่สองคือ การค้นคว้าวิจัยวิธีการจัดเก็บและรักษาพืชผลให้คงสภาพอยู่ได้ยาวนานขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้ผลิตหรือบริโภคนอกฤดูกาลได้ ซึ่งก็ได้มีการใช้แนวทางนี้อย่างได้ผลในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่อาจนำมาใช้กับพืชผลทุกชนิดได้ หรือไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะพืชผลที่มีราคาถูก ทั้งนี้เป็นเพราะเทคโนโลยีในการจัดเก็บที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันยังมีต้นทุนค่อนข้างจะสูงอยู่มาก

ผู้เขียนไม่ได้คัดค้านแนวทางทั้งสองแบบข้างต้นแต่อย่างใด ที่จริงแล้ว ยังเอาใจช่วยให้มีการศึกษาแนวทางดังกล่าวอย่างกว้างขวาง เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหาค่าไม่มีประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ที่เกษตรกรและอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตรเผชิญอยู่ สิ่งที่ผู้เขียนต้องการเสนอในข้อเขียนนี้คือ ทางเลือกอีกทางหนึ่ง ซึ่งก็ยอมรับว่าไม่ใช่หนทางแก้ไขปัญหาลำเอียงรูป แต่เป็นแนวทางที่ช่วยทั้งเกษตรกรและอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะทางด้านการบริหาร

รายได้และต้นทุน ซึ่งก็คือ การจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตร

ปรัชญาของตลาดซื้อขายล่วงหน้าคือ องค์การที่เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคสามารถประกันความเสี่ยงด้านราคาของโคภรณ์ที่เอาไว้ล่วงหน้าได้ ทั้งนี้และทั้งนั้นเป็นเพราะการผลิตผลิตภัณฑ์เกือบทุกชนิดต้องใช้เวลาในการผลิตกว่าที่จะได้ผลผลิตออกมา ดังนั้นในขณะที่ทำการผลิตอยู่นั้น ผู้ผลิตจะต้องเสี่ยงกับความผันผวนของราคาผลผลิตของตนว่า เมื่อได้ผลผลิตออกมาแล้วราคายู่ที่ระดับใด ซึ่งถ้าโชคดีราคาก็อาจสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้หรืออย่างน้อยก็เท่ากับที่คาดหมาย แต่ถ้าโชคร้ายราคาก็อาจต่ำกว่าที่ต้องการ และบางครั้งถึงกับไม่คุ้มค่ากับต้นทุนที่ต้องเสียไปในการผลิต ส่วนทางด้านผู้บริโภคก็อาจต้องการสินค้าในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งไม่ใช่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวราคาของผลผลิตอาจสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอย่างมาก อันส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามราคาของพืชผลที่ต้องนำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิต ถ้าเป็นไปได้ ผู้บริโภคคงต้องการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดตลาดซื้อขายล่วงหน้าโคภรณ์ที่ประเภทต่าง ๆ ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ซื้อและผู้ขายพืชผลสามารถทำการซื้อขายพืชผลได้ล่วงหน้า เพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาที่จะมีการผันผวนอย่างมากในช่วงเวลาที่ต้องทำการซื้อขายกันจริง ผลประโยชน์ที่ได้จากตลาดซื้อขายล่วงหน้าจะตกอยู่กับทั้งเกษตรกรผู้ปลูกพืชผล อย่างน้อยที่สุดในแง่ที่สามารถรับรู้ล่วงหน้าถึงรายรับของตนจากการขายพืชผลที่ผลิตขึ้น (ถ้าผลผลิตที่ได้เท่าที่ที่คาดหมายเอาไว้) สิ่งก็ตามมาคือ ความสามารถในการวางแผนการผลิตว่าจะทำการผลิตหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีความสามารถในการจ่ายเพื่อต้นทุนการผลิตต่าง ๆ ได้จำนวนเท่าใด จึงจะไม่ต้องประสบกับภาวะขาดทุน ดังนั้นเกษตรกรจะสามารถลดความเสี่ยงด้านรายรับลงได้ เหลือเพียงความเสี่ยงด้านการผลิตที่ยังคงอาจต้องพึ่งพาความปรานีจากธรรมชาติ หรือการระดมความสามารถในการวางแผนการผลิตให้เต็มที่ด้วยเทคโนโลยีที่สามารถแสวง

หาได้ สำหรับผลประโยชน์ทางด้านผู้ซื้อก็คือ การลดความเสี่ยงจากการผันผวนของราคา และอาจรวมไปถึงความผันผวนด้านปริมาณได้อีกด้วย สิ่งที่ได้จากการลดความเสี่ยงดังกล่าวช่วยให้ผู้ซื้อ ซึ่งอาจเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้พืชผลดังกล่าวเป็นปัจจัยการผลิต สามารถรับรู้ล่วงหน้าถึงต้นทุนการผลิตของตนได้ระดับหนึ่ง อันนำไปสู่ความสามารถในการกำหนดราคาขายผลผลิตของตนได้โดยไม่ต้องเสี่ยงกับความไม่แน่นอนของต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังสามารถประกันความเสี่ยงด้านปริมาณปัจจัยการผลิตและเวลาส่งมอบปัจจัยการผลิตด้วยแล้ว ก็ยังช่วยให้สามารถวางแผนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกักตุนปัจจัยการผลิตไว้จำนวนมาก เพียงเพื่อลดความเสี่ยงจากราคาและปริมาณของปัจจัยการผลิตเหมือนในกรณีที่ไม่มียุทธศาสตร์ซื้อขายล่วงหน้า

ตลาดซื้อขายล่วงหน้าสำหรับพืชผลทางการเกษตรไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด ตลาดใหญ่อยู่ที่ Chicago สหรัฐอเมริกา ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1845 ทำการซื้อขายทั้งพืชผลทางการเกษตร น้ำมัน ทอง เงินตรา ฯลฯ ปัญหาของเราอยู่ที่คำถามว่า ทำไมประเทศไทยเรา ซึ่งถ้าไม่หลอกตัวเองจนเกินไป คงต้องยอมรับว่าเรายังคงเป็นประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร แม้ว่าผลผลิตทางการเกษตรจะมีส่วนในรายได้ประชาชาติน้อยกว่าสินค้าทางอุตสาหกรรม จนทำให้เราเรียกตนเองว่าประเทศอุตสาหกรรมใหม่ แต่ถึงกระนั้น ปัญหาใหญ่ของประเทศคือ ความผันผวนของราคาสินค้าทางการเกษตร เพราะกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาแบบเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ทุก ๆ ปี แล้วยังคงไม่เริ่มคิดหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตร ประเด็นหนึ่งที่มักได้ยินจากผู้คัดค้านแนวคิดเรื่องตลาดซื้อขายล่วงหน้าคือ ตลาดดังกล่าวเป็นเสมือนบ่อนการพนัน ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ เป็นการซื้อขายสิ่งที่ยังไม่มีตัวตน แต่คาดว่าจะมีในอนาคต ซึ่งถ้าการที่เกษตรกรและอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในประเทศไทยต้องยอมรับความเสี่ยงต่าง ๆ ดังที่

กล่าวมาข้างต้น เพียงเพราะเหตุผลที่บ่งชี้นี้ดังกล่าวแล้ว ก็เป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างมาก และควรเร่งทำการศึกษาเรื่องตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรอย่างจริงจัง ๆ กันเสียที โดยควรเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของตลาดซื้อขายล่วงหน้า และควรหาหนทางจัดตั้งตลาดดังกล่าวให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เราไม่เถียงว่า ตลาดล่วงหน้าเป็นการตกลงซื้อขายสิ่งที่ยังไม่มีตัวตนอยู่ในตอนนี้ แต่อยากให้มองว่า การตกลงซื้อขายในตลาดล่วงหน้าเปรียบเสมือนการตกลงว่าจ้างให้ทำการผลิตสินค้า โดยมีเวลาส่งมอบที่แน่นอน ซึ่งจากมุมมองดังกล่าวก็เหมือนการทำสัญญาการว่าจ้างอื่น ๆ เพียงแต่การมีตลาดซื้อขายล่วงหน้าช่วยให้ผู้ผลิตและผู้ซื้อไม่ต้องเจอหน้ากันโดยตรง และสัญญาการส่งมอบดังกล่าวสามารถโอนเปลี่ยนมือได้ ดังนั้นตลาดซื้อขายล่วงหน้าจึงเป็นทั้งตลาดแรก (Primary market) และตลาดรอง (Secondary market) สำหรับสัญญาการซื้อขาย ความหวาดวิตกว่าตลาดซื้อขายล่วงหน้าจะเป็นบ่อนการพนันมีที่มาจากตลาดดังกล่าวทำหน้าที่เป็นตลาดรอง ซึ่งสัญญาการส่งมอบสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือกันได้ ทำให้เกิดการเก็งกำไรกันเกิดขึ้น ซึ่งก็เป็นข้ออ้างเดียวกับที่ผู้คัดค้านการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์เคยใช้อ้างว่าตลาดหลักทรัพย์เป็นบ่อนการพนัน เหตุผลหลักของการจัดตั้งตลาดรองก็เพื่อกระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวของราคาเป็นทางออกให้ผู้ซื้อขายในตลาดแรกสามารถแก้ปัญหาสภาพคล่องของตนเอง และใช้เพื่อแก้ไขความผิดพลาดจากการซื้อขายในตลาดแรกได้

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนอยากให้พิจารณาข้อดีข้อเสียของการจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรอย่างรอบคอบ มากกว่าจะได้แย้งว่าเป็นบ่อนการพนันหรือไม่แน่นอนว่าตลาดซื้อขายล่วงหน้ามีข้อดีอยู่มาก เท่าที่นึกออกได้ก็มี ประการแรก เป็นการเสนอทางเลือกให้กับเกษตรกรในการประกันความเสี่ยงด้านรายรับจากการทำการเกษตรของตน ด้วยการขายผลผลิตไว้ล่วงหน้า ณระดับราคาที่พอใจ โดยการพิจารณาว่าระดับราคาดังกล่าวคุ้มกับน้ำพักน้ำแรงที่ต้องลงไปหรือไม่ ถ้าในช่วงก่อนทำ

การผลิต ระดับราคาต่ำมากจนไม่คุ้มกับต้นทุนแล้ว เกษตรกรอาจตัดสินใจไม่ทำการเพาะปลูกก็ได้ ต่อเมื่อราคาเป็นที่น่าสนใจและได้ทำการขายไว้ล่วงหน้าแล้ว จึงลงมือทำการเพาะปลูก ซึ่งก็เป็นทางออกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ระบบตลาดเสรีเข้ามาช่วยจัดการตลาดพืชผลทางการเกษตรให้เข้าสู่ดุลยภาพทั้งด้านราคาและปริมาณ โดยไม่ต้องอาศัยการแทรกแซงจากภาครัฐด้วยการเข้ารับซื้อในราคาประกันหรือการต้องนำเข้าจากภายนอกเพื่อให้ราคาลดต่ำลงเหมือนที่ผ่านมา เพราะในตอนนี้เกษตรกรจะเป็นผู้ตัดสินใจเองว่า ควรทำการผลิตหรือไม่ จำนวนเท่าใด ในเวลาใด ถ้าเกิดความผิดพลาดขึ้นก็เป็นความผิดพลาดของตัวเอง เกษตรกรเอง นอกเสียจากเกิดความผันผวนของดินฟ้าอากาศซึ่งภาครัฐจะต้องเข้าช่วยเหลือเหมือนเดิม

ประการที่สอง เป็นการเสนอทางเลือกให้กับเกษตรกรในการพิจารณาเพาะปลูกประเภทของพืชผลที่ให้ราคาดีที่สุดในแต่ละช่วงเวลา ด้วยการแสวงหาข้อมูลด้านราคาจากตลาดซื้อขายล่วงหน้าก่อนตัดสินใจเพาะปลูก แม้ว่าทางเลือกนี้จะเปิดเฉพาะสำหรับเกษตรกรที่มีที่ดินอยู่ในบริเวณที่สามารถเปลี่ยนประเภทพืชผลที่เพาะปลูกได้เท่านั้นก็ตาม แต่ก็ยังเป็นทางออกหนึ่งที่อาจมีส่วนช่วยให้เกษตรกรชาวไทยหลุดพ้นจากวงจรของความยากจนได้

ประการที่สาม ช่วยลดความกดดันทางการเมืองและทางด้านงบประมาณให้กับภาครัฐ ในส่วนที่ไม่จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาซ้ำๆ ซากๆ เพราะมีเครื่องมืออื่นที่ช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวลงได้ ภาครัฐอาจยังจำเป็นต้องแทรกแซงในบางครั้งทั้งในตลาดซื้อขายพืชผลที่แท้จริงและในตลาดซื้อขายล่วงหน้าด้วย แต่เชื่อได้ว่าอย่างน้อยที่สุด จะต้องใช้งบประมาณที่น้อยลงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ประการที่สี่ ช่วยลดความผันผวนด้านราคาและปริมาณของพืชผลทางการเกษตรลงได้ในระดับหนึ่ง เพราะเมื่อเกษตรกรสามารถรับรู้ล่วงหน้าถึงราคาของตนเองจะได้รับเมื่อผลผลิตของตนเองเข้าสู่ตลาดเกษตรกรก็จะเลือกปลูกพืชผลที่ให้ราคาดีพอ และจะไม่ทำการเพาะปลูกพืชผลที่จะมีปัญหาเรื่องราคา ด้วยหลักง่ายๆ ด้านอุปสงค์อุปทาน ภายใต้ข้อ

สมมุติว่าข้อมูลเกี่ยวกับตลาดมีอย่างเพียงพอ เชื่อได้ว่าน่าจะมีดุลยภาพด้านปริมาณและราคาพืชผลทางการเกษตรเกิดขึ้นได้ ประการที่ห้า ในส่วนของผู้บริโภค โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ต้องใช้พืชผลทางการเกษตรเป็นปัจจัยการผลิตนั้น จะสามารถบริหารต้นทุนการผลิตของตนเองได้ดีขึ้น อีกทั้งสามารถที่จะวางแผนการผลิตของตนเองให้มีอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี โดยไม่จำเป็นต้องเร่งการผลิตอย่างมากเฉพาะในช่วงที่มีปัจจัยการผลิตและหยุดโรงงานในช่วงที่ขาดแคลน อันเป็นการใช้เครื่องจักรในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งช่วยแก้ปัญหาการตึงตัวและเก็บรักษาปัจจัยการผลิตที่เป็นพืชผลทางการเกษตรลงได้ สิ่งที่ได้ตามมาคือ ระดับราคาของผลผลิตของอุตสาหกรรมดังกล่าวสามารถกำหนดให้ต่ำลงได้ ประการสุดท้าย สัญญาการซื้อขายพืชผลล่วงหน้าที่เกษตรกรทำไว้ในตลาดซื้อขายล่วงหน้าอาจถือเป็นหลักประกันด้านรายรับของเกษตรกรอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ยอมรับ ก็อาจใช้เป็นหลักประกันในการขอกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนรอนในการเพาะปลูกของเกษตรกรได้ ช่วยให้เกษตรกรไม่จำเป็นต้องกู้ยืมจากภาคการเงินนอกระบบ ซึ่งเป็นฝักระสือที่ดูดเลือดเกษตรกรผู้ยากไร้อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แม้ว่า ในความเห็นของผู้เขียนแล้ว ข้อดีของตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรจะมีอยู่มากมาย แต่ก็ยอมรับว่าทุกอย่างในโลกมีอยู่สองด้าน เมื่อมีข้อดีก็ย่อมมีข้อเสียควบคู่กันไปด้วย ในส่วนของข้อเสียของตลาดซื้อขายล่วงหน้าก็ประกอบไปด้วย ประการแรก ความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่ทำการขายพืชผลของตนไว้ล่วงหน้าแล้ว แต่เกิดโชคร้ายต้องประสบกับภัยพิบัติตามธรรมชาติ ทำให้ไม่สามารถส่งมอบผลผลิตของตนได้ตามสัญญา สิ่งที่ได้ตามมาคือ ความเสียหายที่ได้รับความล้มเหลวในการเพาะปลูก ซึ่งไม่ว่าจะมีตลาดซื้อขายล่วงหน้าหรือไม่ เกษตรกรก็ต้องรับภาระดังกล่าวอยู่แล้ว แต่ความเสียหายที่เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตของตนไว้ล่วงหน้าเป็นความเสียหายที่เพิ่มขึ้นมา ทางออกที่อาจเป็นไปได้คือ

ถ้าเกษตรกรรู้ล่วงหน้าว่าจะเกิดความเสียหายดังกล่าวก็อาจทำการซื้อคืนในตลาดซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งก็อาจยังคงสร้างความเสียหายให้เกษตรกรอยู่แต่ก็ดีกว่าที่จะไม่ไปซื้อคืนในตลาดซื้อขายล่วงหน้า เพราะอาจโดนปรับหรืออาจต้องไปหาซื้อผลผลิตจากตลาดซื้อขายพืชผลที่แท้จริงเพื่อมาส่งมอบให้กับตลาดซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งถ้าโชคดีก็อาจซื้อได้ด้วยราคาที่ต่ำกว่าที่ขายไปล่วงหน้า แต่ถ้าโชคร้ายก็จะเป็นความเสียหายซ้ำสองที่เกษตรกรต้องยอมรับไปประการที่สอง จากการที่ตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่ดีจะต้องทำหน้าที่ทั้งตลาดแรกและตลาดรองของการซื้อขายล่วงหน้า ดังนั้นถ้าไม่ควบคุมให้ดีอาจมีผลทำให้มีการซื้อขายมากกว่าผลผลิตที่คาดว่าจะมีจริงซึ่งสามารถส่งมอบได้ทางกายภาพ ที่ตามมาคือภาพลวงตาทางด้านปริมาณของผลผลิตทางการเกษตรของประเทศ และอาจเกิดการเก็งกำไรอย่างมากมาย ซึ่งก็เป็นจุดอ่อนของตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่ถูกถกเถียงกันว่าเป็นบ่อนการพนัน **ปัญหา**นี้เป็นประเด็นของการควบคุมมากกว่าเป็นปัญหาของปรัชญาที่แท้จริงของตลาด ดังนั้น สำหรับผู้เขียนแล้ว ถ้ามีการจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรขึ้นจริง ตลาดดังกล่าวควรทำหน้าที่ทั้งตลาดแรกและตลาดรองจึงจะสมบูรณ์ แม้ว่าการทำหน้าที่ตลาดรองจะเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดการเก็งกำไรได้ก็ตาม แต่สามารถควบคุมให้มีน้อยที่สุดได้โดยไม่รบกวนการทำงานของตลาดประการที่สาม เนื่องจากข้อเท็จจริงของพืชผลทางการเกษตรที่ไม่อาจโต้แย้งได้คือ พืชผลทางการเกษตรไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานแบบเดียวกันหมด (Standardized product) และโอกาสที่จะทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันไม่มีทางสมบูรณ์ได้ จึงเป็นปัญหาที่ค่อนข้างใหญ่สำหรับตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตร ซึ่งไม่มีตัวสินค้าในช่วงเวลาที่มีการซื้อขายกันให้ทำการประเมินคุณภาพของตัวสินค้า สำหรับเรื่องนี้เป็นส่วนของรายละเอียดที่ต้องการการตกลงตรองกันของผู้ที่มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานสินค้า ซึ่งคงต้องกำหนดไปตามประเภทของพืชผลที่เข้ามาทำการซื้อขาย และคง

ต้องแบ่งระดับพืชผลออกเป็นหลายระดับตามคุณภาพ ทั้งหมดนี้ยังคงเป็นเรื่องของการปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องของหลักการของตลาดแต่อย่างใด ประการสุดท้าย น่าจะเป็นส่วนของเกษตรกรที่มีสิทธิเข้ามาขายพืชผลของตนล่วงหน้าในตลาด เราต้องยอมรับว่า ในทางปฏิบัตินั้น คงไม่สามารถปล่อยให้เกษตรกรทุกคนเข้ามาทำธุรกรรมในตลาดซื้อขายล่วงหน้าได้ เพราะเราคงต้องตั้งปริมาณการซื้อขายล่วงหน้าพืชผลไว้อย่างน้อยจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่น้อยจนเกินไป เป็นไปได้ที่เกษตรกรรายย่อยแต่ละรายอาจไม่สามารถทำการผลิตให้ได้จำนวนที่กำหนดเอาไว้ ดังนั้นจึงอาจต้องมีตัวกลางทำหน้าที่รวบรวมพืชผลจากเกษตรกรหลาย ๆ ราย เพื่อให้ได้จำนวนที่กำหนดสำหรับการซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้า ที่ตามมาคือการเบียดบังผลประโยชน์ของเกษตรกรไปจำนวนหนึ่ง และอาจเป็นสาเหตุของการเกิดฟ้อค้าคนกลางแบบใหม่ขึ้น อันเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์นัก การแก้ไขปัญหานี้อาจทำได้โดยผ่านทาง การให้เกษตรกรหลาย ๆ รายรวมตัวกันเป็นกลุ่มเกษตรกร ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสหกรณ์ หรือชุมชนทางการเกษตรหนึ่ง ๆ ก็ได้ และให้กลุ่มที่จัดตั้งดังกล่าวทำหน้าที่ตัวกลางในการติดต่อซื้อขายในตลาดซื้อขายล่วงหน้าแทนเกษตรกรแต่ละราย ซึ่งก็จะเป็นแนวทางที่ตลาดสามารถไว้วางใจต่อเกษตรกรผู้ขายพืชผลของตนล่วงหน้าได้ดีกว่าให้เกษตรกรแต่ละรายมาทำการซื้อขายเอง อีกทั้งในตลาดซื้อขายล่วงหน้าต้องมีการวางเงินล่วงหน้าไว้จำนวนหนึ่งกับตลาด ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหรือขาย เป็นไปได้ที่เกษตรกรรายย่อยแต่ละรายอาจไม่มีเงินสำรองในส่วนนี้ ดังนั้นการรวมกลุ่มของเกษตรกรจะเป็นแนวทางที่ช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวลงได้

อย่างไรก็ตามการจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่เฉพาะของภาครัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวอย่างที่หลาย ๆ คนเข้าใจ ที่จริงแล้วมีหลายฝ่ายที่อาจเป็นผู้จัดตั้งตลาดดังกล่าวได้ และที่เกิดขึ้นในประเทศไทยก็มีอยู่บ้างประปราย อาทิเช่น การตกเขียวลำไยซึ่งเป็นการรับซื้อล่วงหน้าโดยเอกชน แต่ยังไม่ใช้

ตลาดซื้อขายล่วงหน้าที่มีสมบูรณ์เพราะทำหน้าที่ตลาดแรกเพียงอย่างเดียว ดังนั้นก็หมายความว่า เอกชนอาจเป็นผู้จัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าได้ แนวทางที่ผู้เขียนคิดว่ามีโอกาสน่าเป็นไปได้ก็มีเช่น บริษัท บางจากปิโตรเลียม (มหาชน) จำกัด ที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างมากอยู่ในปัจจุบัน อาจทำหน้าที่ของตัวกลางด้วยการให้แต่ละชุมชนเป็นผู้ประสานงานรวบรวมเกษตรกรผู้ปลูกพืชผลทางการเกษตรประเภทเดียวกัน ช่วยกันวางแผนการผลิตล่วงหน้า โดยการขายพืชผลที่คาดว่าจะผลิตล่วงหน้าในตลาดที่จัดตั้งขึ้น ขณะที่ตลาดที่จัดตั้งขึ้นก็เปิดโอกาสให้ผู้บริโภคโดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตรเข้ามาซื้อล่วงหน้าในตลาด อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีโอกาสจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าคือ กลุ่มบริษัทประกันทั้งหลาย ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการกับความเสี่ยงต่าง ๆ นำที่จะสนใจจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตร ที่เป็นการจัดการประกันความเสี่ยงให้กับเกษตรกร อันเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และแม้แต่เอกชนที่ดำเนินการซื้อขายล่วงหน้าในปัจจุบัน เช่น เอกชนที่ทำการตกเขียวลาโยอยู่ในปัจจุบัน ทำข้าวต่างๆ ก็อาจขยายขอบเขตการดำเนินกิจการให้ครอบคลุมถึงตลาดซื้อขายล่วงหน้าในพืชผลที่ชำนาญอยู่ได้ เพียงแต่จะเป็นตลาดเฉพาะพืชผลหนึ่ง ๆ เท่านั้น ส่วนภาครัฐที่จะเข้ามาดำเนินการก็ไม่จำเป็นต้องเป็นรัฐบาลกลาง เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจเข้ามาดำเนินการจัดตั้งตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลที่มีการเพาะปลูกมากในจังหวัดก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าตลาดซื้อขายล่วงหน้ามีมากกว่าหนึ่งตลาดอาจนำไปสู่การค้ำกำไรระหว่างตลาด (Arbitrage) ได้

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าผู้ดำเนินการตลาดซื้อขายล่วงหน้าจะเป็นเอกชนหรือรัฐบาลก็ตาม สิ่งที่ต้องกระทำก็จะเหมือน ๆ กันคือ ต้องมีการกำหนดให้การซื้อขายล่วงหน้าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายเสียก่อน สิ่งที่สำคัญถัดมาคือ การจัดแบ่งคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมโดยอาจมีหลายระดับ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา

เกี่ยวกับคุณภาพของพืชผลเมื่อต้องการส่งมอบสินค้าทางกายภาพที่แท้จริง นอกจากนี้ยังต้องกำหนดปริมาณการซื้อขายในแต่ละรายการว่าควรมีขนาดเท่าใดสำหรับพืชผลแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อสะดวกต่อการจัดการรวมไปถึงควบคุมจำนวนของผู้ที่เข้ามาทำการซื้อขายในตลาดด้วยในตัว เพราะถ้ากำหนดปริมาณการซื้อขายแต่ละรายการน้อยเกินไปอาจทำให้มีเกษตรกรที่เข้าทำการขายล่วงหน้าจำนวนมาก ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาที่ยุ่งยากอย่างมากในการจัดการของตลาด แต่ถ้ากำหนดปริมาณไว้สูงเกินไปก็อาจทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้ามาขายล่วงหน้าได้เอง จำเป็นต้องมีคนกลางเข้ามาดำเนินการแทนเพียงไม่กี่ราย อันเป็นช่องทางให้เกิดปัญหาพ่อค้าคนกลางขึ้นได้ สิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าสำคัญอย่างมากสำหรับตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรคือ การที่ตลาดดังกล่าวต้องทำหน้าที่ทั้งตลาดแรกและตลาดรองในตัวของตลาดควบคู่กันไป เพราะถ้าตลาดล่วงหน้าจัดตั้งขึ้นเป็นเพียงตลาดแรก ก็ไม่แตกต่างจากการตกเขียวลาโยอย่างที่เรารู้แต่อย่างใด ผู้ที่กำหนดราคาคือผู้รับซื้อ แม้ว่าผู้ขายจะสามารถต่อรองราคาได้ระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่ใช่ในระดับที่เพียงพอให้ระบบตลาดทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ การทำหน้าที่ตลาดรองจะช่วยในสองด้านคือ ช่วยให้เกษตรกรรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับราคาของตลาดกว้างขวางขึ้น ป้องกันการบิดเบือนข้อมูลของผู้ซื้อ ซึ่งจะลดการเอาเปรียบลงได้ระดับหนึ่ง อีกด้านหนึ่งคือ การเปิดโอกาสให้เกษตรกรผู้ทำการขายล่วงหน้าได้แก้ไขความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นเช่น ถ้าเกษตรกรขายล่วงหน้าไว้ในระดับราคาที่ต่ำเกินไป ก็อาจซื้อคืนแล้วขายใหม่ได้อีก หรือถ้าเกิดกรณีที่เกษตรกรขายล่วงหน้าไว้แล้ว แต่ต้องประสบกับภัยธรรมชาติที่ไม่ได้คาดหมายไว้ล่วงหน้า ก็อาจซื้อคืนเพื่อหยุดความเสียหายไว้ก่อนได้ นอกจากนี้ การทำหน้าที่ตลาดรองจะเป็นช่องทางให้ภาครัฐสามารถเข้าแทรกแซงราคาพืชผลทางการเกษตรได้ ด้วยการซื้อหรือขายในระดับราคาและช่วงเวลาที่เหมาะสม หรือในบางครั้งอาจต้องทำหน้าที่ผู้ทำตลาด (Market maker) เพื่อให้ตลาดเกิดการซื้อขายขึ้นในระดับราคาที่เหมาะสม ในส่วนของ

อุตสาหกรรมที่ต้องใช้พืชผลทางการเกษตรเป็นปัจจัยการผลิตก็จะได้รับประโยชน์จากตลาดซื้อขายล่วงหน้าได้อย่างสมบูรณ์ขึ้น ด้วยการปรับฐานะในตลาดของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่ได้คาดหมายไว้ล่วงหน้า เช่น ถ้าทำการซื้อไว้ล่วงหน้าจำนวนมาก แต่เกิดปัญหาตลาดผลผลิตของตนเปลี่ยนแปลงไป หรือเกิดปัญหาเกี่ยวกับโรงงานขึ้น ก็อาจปรับฐานะในตลาดด้วยการขายออก เป็นต้น

จริงอยู่ที่การทำหน้าที่ตลาดรองจะเป็นที่มาของการเก็งกำไร แต่ถ้าเราจะถามว่าการเก็งกำไรเป็นสิ่งที่ผิดมากจนไม่อาจยอมรับได้หรือไม่ ในความเห็นของผู้เขียนถือว่าการเก็งกำไรเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ เพราะการกระทำทุกอย่างนั้นเราต้องคาดหมายผลที่จะเกิดขึ้น และเลือกทำในสิ่งที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ตลาดที่ดีต้องมีการเก็งกำไรเพราะจะช่วยให้มีการเคลื่อนไหวของราคา และทำให้มีการซื้อขายเกิดขึ้น ตลาดที่ไม่มีการเคลื่อนไหวเลยถือว่าเป็นตลาดที่ตาย ไม่ได้ทำหน้าที่ของตลาดอย่างที่ควรจะเป็น เพียงแต่สิ่งที่เราต้องทำคือควบคุมไม่ให้มีการเก็งกำไรมากเกินไปจนควร จากแง่มุมดังกล่าว ผู้เขียนอยากให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจมองตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรเหมือนกับทัศนคติที่มีต่อตลาดหลักทรัพย์ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรเป็นสิ่งที่จะบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้ทางหนึ่ง เป็นการประกันความเสี่ยงด้านรายรับของเกษตรกร เป็นเครื่องมือในการวางแผนการผลิตทางการเกษตร เป็นเครื่องมือให้ภาครัฐเข้าแทรกแซงราคาและปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของประเทศ สิ่งที่ภาครัฐต้องตระหนักไว้ล่วงหน้าคือ ต้องให้ออกาสและเวลากับตลาดซื้อขายล่วงหน้าปรับตัวให้เข้ารูปเข้าร่าง เพราะแม้แต่ตลาดหลักทรัพย์ของประเทศเราก็ใช้เวลานับสิบปีก่อนที่จะมาถึงจุดที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบัน

เท่าที่รับรู้มา รัฐบาลในยุคปัจจุบันก็มีความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตรอยู่ คาดว่าอาจต้องใช้เวลาอีกนาน เพราะแนวคิดดังกล่าวมีมาตั้งแต่รัฐบาลยุคชวน 1 แต่ก็สะดุดหยุดลงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล สำหรับผู้เขียนแล้ว เห็นว่าการเมืองไทยควรละเลิกอดีตทั้งหลายที่มีต่อตลาดซื้อขายล่วงหน้าเสียที เพราะเมื่อเรายอมรับให้ระบบตลาดทำหน้าที่นาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยแล้ว เราก็ควรใช้ระบบตลาดเสรีอย่างเต็มที่ ให้ระบบตลาดเป็นตัวกำหนดทิศทางการผลิตและระดับราคา โดยอิงอยู่กับอุปสงค์และอุปทานที่แท้จริง มีการแทรกแซงให้น้อยที่สุด ซึ่งเชื่อได้ว่าจะเกิดประสิทธิภาพในระบบเศรษฐกิจมากที่สุด การเก็งกำไรไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัวอย่างที่หลายคนคิด เพราะการเก็งกำไรจะก่อให้เกิดปัญหาเฉพาะเมื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์เท่านั้น แต่ถ้าทุกฝ่ายมีข้อมูลที่เพียงพอแล้ว ระบบตลาดจะจัดการเก็งกำไรให้หมดไปโดยอัตโนมัติ หน้าที่ของนักการเมืองไทยคือการให้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์กับทุกฝ่าย ช่วยให้พวกเขาสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามผู้เขียนขออย่าว่าตลาดซื้อขายล่วงหน้าพืชผลทางการเกษตร ไม่ใช่ทางแก้ไขปัญหาลำไ้จริงรูปสำหรับเกษตรกรและอุตสาหกรรมแปรรูปทางเกษตร แต่เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังๆ ที่เราเผชิญในปัจจุบันให้ลดน้อยลงได้ โดยหวังว่าเกษตรกรไทยจะได้หลุดพ้นจากวงจรของความยากจนเสียที